

Deprem Türkiye'si ve gelecek

Yapılması kaçınılmaz bir gereklilik olan işlerin yapılabilmesi için geliştirilecek demokratik ve katılımcı, toplumsal cinsiyet odaklı bir örgütlenme yapısının dönemlere göre düşünülmesi gerekiyor.

Akın Atauz

18/02/2023

aatauz@yahoo.com

Deprem bölgesi için nasıl bir gelecek?

Son depremin gerçekleştiği yer, şimdi 11 ilden oluşan deprem bölgesi (dp) için gelecek, nasıl kurulacak? Bu konuda kim söz söyleyecek, karar sahibi kim olacak, dp'nin geleceğini kim/ nasıl belirleyecek?

Zor bir soru.

Yanıtı üzerine düşünmeye başlamadan önce akla gelen ilk soru şu: Bugün egemen olan politik yapı ve güçler- mevcut yasalar/ kurumlar ve mevcut kaynaklar/ mali olanaklar vb. çerçevesinde mi düşüneceğiz, yoksa zaten çürümüş ve çökmüş olduğu artık açıkça ortaya çıkmış olan bu düzenlemelerin hepsini elimizin tersi ile itmeli miyiz? Olması gereken/ olması hem bilimsel bilgilere, hem eşitlikçiliğe ve demokrasiye, hem de bölge toplumunun taleplerine/ kimliğine uygun olan üzerinde mi düşünmeliyiz?

İktidar değişse bile anlayış değişecek mi?

Eğer ikinci seçeneği, yani veri koşullara göre gerçekçi olmayı yeğlersek bunun bir anlamı olabilir mi? Neden hiçbir zaman gerçekleşmeyecek olan bir gelecek üzerine düşünerek zaman kaybedelim? Bu soru doğru gibi/ gerçekçi gibi gözükse de toplumu,

özellikle depreme uğramış insanları körleştiren, yaralı bırakan ve geliştirmeyen/ köleleştiren bu seçenek olacağı için bunu savunabilir miyiz?

“Gerçekçi” olmayan ikinci seçeneğin, gerçekleşmeyecek olsa bile şöyle bir yararı olabilir: Toplumun gelişmesinin önünü açmak isteyen toplum kesimleri, onların toplumsal ve politik örgütleri için geleceğe bakarken yeni bir tartışma ve dolayısıyla talep ve program geliştirmede yeni fikirler/ girdiler sağlayabilir. Eğer iktidarda politik bir değişiklik olursa, şimdiki iktidar bloğuna seçenek olduğunu söyleyen politik blok topluma önereceklerinin programını yaparken, bu düşüncelerden yararlanabilir.

Ancak verili koşullarda bunun bile gerçekçi olmadığını biliyoruz. İktidar değişse bile iktidarı elde edecek olanın otoriter/ merkezîyetçi/ devletçi, demokratik olmayan/ bürokratik ve “çıkarıcıların”/ “yandaşların”/ “nepotizmin” vb.nin “gölge popülizmi” vb. içeren yapısı değişecek mi? Politik iktidar değişse bile değişmeyecek olan bu yapısal düzenlemeler bakımından ikinci seçenek yine de işlevsiz kalmayacak mı?

Yine de “gerçekçi olmayan seçeneğin” daha da önemli şöyle bir yararı olabilir: Toplumun daha ilerici, gelecekte toplumu daha eşitlikçi/ demokratik ve ayrımcılıklardan arınmış, emek-insan eksenli, insana/ doğaya ve gezegene karşı sömürsüz ve adil/ barışçı bir seçeneği olabileceğine inanan kesimi kendi “seçenek radikal” programını, bu tartışmalardan da yararlanarak oluşturabilir.

‘Hayalci’ düşünmeye başlangıç

Gerçi böyle söylediğimizde bile acil ihtiyaçlar ve acı içindeki insanlara dokunamayacakmış/ hiçbir gerçeği değiştiremeyecekmiş ve hiçbir işe yaramayacakmış gibi duruyor. Ama insanlık tarihindeki toplumsal gelişmeler/ devrimci dönüşümler bu tür “hayalci” düşüncelerden kaynaklanıyor. O zaman bu doğrultuda düşünmeye

başlayalım. Bu çabayı şimdilik “planlama” olarak adlandıramayız. Şimdilik, sadece gelecek düşünceleri/ ana ilkeler ve geleceğin etik sorunsalı çerçevesinde düşünmeler/ öneriler olarak adlandıralım bu arayışı...

Gelecek üzerinde düşünürken,

- zamansal dönemlemelere göre,

bazı temel belirleyici kümeleri mutlaka ele almak gerekecek. Bu olası yapısal kümeler kısaca:

- yapılacak bütün işler ve çalışmalar (“planlama”) açısından, toplumsal örgütlenme/ örgüt düzenlemelerinin yapısı,
- enformasyon/ bilgi ve iletişim/ etkileşim (alt) yapısı ve
- bütün bu çabaların gerçekleşebilmesi için gerekli olacak kaynaklar/ finansal boyut (ya da kamu finansmanının) yapısı

olarak adlandırabilir.

Zamansal olarak üç farklı dönemi dikkate almalıyız. Bu zaman dilimlerinin her biri için geliştirecek önerilerin/ programın farklı bir işlevi olacaktır; bu zamansal dönemler bir yandan kendi içlerinde bir tutarlılık ve sistematiklik oluştururken bir zaman döneminden diğerine doğru da yine sistematik bağların oluşmasına olanak sağlayacaktır. Zamanı “çok yakın ve yakın gelecek”, “orta erim” ve “uzak erim” olarak düşünürsek yapılabilecek işleri tanımlamaya, sınıflamaya ve sıralamaya çalışabiliriz.

Deprem bölgesinin geleceğini kurmak için örgütlenme yapısı ve bu örgütün bir iş yapabilmesi/ eylemli ve işlevsel olabilmesi açısından; devletin ve **AFAD**’ın, belediyelerin, siyasi partilerin vb. geliştirdikleri/ geliştirmeye çalıştıkları örgütlenme yapılarını ve eylem kapasitelerini de dikkate almalıyız. İdeal olarak, bu yapılarla çatışmayan ve karşıtlıklar üzerine bir kutuplaşmayla enerji tüketmeyen ama ona alternatif olan ve onun yapmadıklarını/ yapamayacaklarını/ yapmak istemediklerini de dikkate alan öneriler geliştirilmelidir. Yapılması kaçınılmaz bir gereklilik olan işlerin yapılabilmesi için geliştirecek demokratik ve katılımcı, toplumsal cinsiyet odaklı bir örgütlenme yapısının dönemlere göre düşünülmesi gerekecektir.

Ağ yapılarının önemi

Enformasyon/ bilgi ve anlık gelişimlere göre tazelenen iletişim-etkileşim altyapısının oluşturulması açısından; deprem bölgesine ait (deprem öncesi) sayısal verilerin/ istatistiklerin, bazı temel özelliklerin db (ve ülkenin bütünü) açısından yeniden derlenmesi/ ve oluşan yeni duruma göre tazelenerek/ kalibre edilerek yeniden düzenlenmesi bilimsel bilgi tabanını oluşturacaktır.

İçinde bulunulan durumda [özellikle kentlerde, mülkiyet/ imar yasaları vb.den başlayarak eğitime, sağlığa, sosyal yardıma, güvenlik (polis-jandarma-bekçi vb.) kadar uzanan yönetmelikler, yasalar/ yasaklar üzerinde bilgili olmak üzere] geçerli olan mevzuat haritasının çıkartılması ve (istatistikiler/ mevzuat vb. alanındaki) mevcut ve veriyi dikkate alarak yenilenmesini gerekli gördüğümüz yeni hukuka dair öneri/ bilgi akışının-paylaşımın yataklığını yapan ağ yapılarının oluşturulması arayışlarını kurgulamalıyız.

Bütün bu gönüllü çabaların gerçekleştirilmesine destek sağlayabilmek/ bu tür dayanışmaları artırabilmek için gerekli maddi/finansal ihtiyaçların en alt düzeyde karşılanmasını gerçekleştirmek üzere, yeni bir kamusal maliye/ parasal altyapı/ yapı üzerinde buluşçu düşüncelerin geliştirilmesini sağlamalıyız.

Şimdilik ana başlıkları ve her biri açıldığında işe-vuruk eylem tanımlara ulaşana kadar ayrıntılandırılabilir biçimde düşünülmesi gereken konuları düzenlemeye çalışalım: Çok kısa ve kısa erim (ilk 1 ay ve 2 ay-12 ay) için söz konusu olabilecek başlıkları kabaca aşağıda sıralayalım ve bu toplumsal cinsiyet odaklı/ katılımcı/ demokratik bir yaklaşımla db'de geleceği kurmak üzere bu ana başlıkları ayrıntılandıralım:

- **Beslenme** (sağlıklı gıdaya ve suya güvenli-düzenli erişim ve bölgenin giderek kendi temel ihtiyacını yeniden üretmesi)
- **Barınma** (ve geçici de olsa barınma/konut dokusu ve daha ilerisi için ilk kolektif ve kamusal tartışmalar)
- Bireysel ve toplumsal **Sağlık**
- **Çevre Sağlığı** ve **altyapı**

- **Güven Ortamı ve güvenlik**
- **Örgütlenme/ Sivil Örgütlenme Altyapısının** oluşumuna doğru somut arayışlar/ adımlar

Geleceğin oluşması arayışında sizlerin eleştirilerini ve katkılarını beklediğimi belirterek ileriki haftalarda düşünmeyi sürdürmek istiyorum.

Akın Atauz